

**METHOD OF FORMATION OF THE VIRTUE OF EDUCATION IN PHYSICAL
EDUCATION CLASSES AND ITS IMPORTANCE**

Uktam Umarov Aminovich,

Teacher of the Pedagogical Institute of Karshi State University

Annotation

The article focuses on both the moral and ethical features of physical education classes, as well as the types of training and its role in the life of the athlete. In the development of these qualities, the educator's methods are analyzed.

Keywords: education, ethics, physical education, style, methodology, student, athlete.

**СПОСОБ ФОРМИРОВАНИЯ ДОБРОСОВЕСТНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ НА
ФИЗИЧЕСКИХ УЧАСТКАХ И ЕГО ЗНАЧЕНИЕ**

Уктам Умаров Аминович,

**Преподаватель педагогического института Каршинского
государственного университета.**

Аннотации

В статье рассматриваются виды обучения на занятиях по физическому воспитанию и его роль в жизни спортсмена с акцентом на моральные и этические особенности. В развитии этих качеств анализируются методы педагога.

Ключевые слова: воспитание, этика, физическое воспитание, стиль, методика, студент, спортсмен.

JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA TARBIYA FAZILATINI SHAKLLANTIRISH METODI VA UNING AHAMIYATI

Uktam Umarov Aminovich,

Qarshi davlat universitetining Pedagogika instituti o`qituvchisi

Annotatsiya

Maqolada jismoniy tarbiya darslarida tarbiyaning turlari va uning sportchi hayotida tutgan o`rni xususida so`z borar ekan, ham ahloqiy, ham axloqiy xususiyatlariga urg`u beriladi. Bu fazilatlarning rivojlanishida pedagogning uslublari tahlil qilinadi.

Kalit so`zlar: tarbiya, axloq, jismoniy tarbiya, uslum, metodika, ta`lim oluvchi, sportchi.

Kirish

Raqibi o`ng oyog`ini ishlatganda u chap berib boshqa oyog`I bilan zarba berdi. Jismoniy tarbiyada faqatgina jismoniy emas aqliy imkoniyatini ham ishga solishi kerak. Jahon chempionati. Minglab ko`zlar diqqatida o`zni boshqarish biroz murakkab. Saxnada she`r aytish bo`lsa hamki jarayon oson kechsa. Axir ko`pning oldida raqibga qarshi chiqish, igna bilan quduq qaziganday gap. Mashg`ulotlarda faqat kuch ishlatilardi. Ammo hozir uning o`zi kifoya qilmaydi. Aqlni boshqarib kuchga yo`naltirish lozim. U shunday qildi. Oxirgi soniyalarda raqibni chalg`itib vaziyatni qo`lga oldi. Keyin kuchi boricha uni yerga toplab urdi. G`alaba.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Darhaqiqat jismoniy tarbiya jarayonida aqliy tarbiyaning o`rni bor. Jisman etarli darajadagi rivojlanganlik normal aqliy rivojlanishga sharoit yaratadi. "Har qanday mehnat – bu aqliy, jismoniydir. Agar aqliy va jismoniy mehnat orasidagi farqni ajratsak, bittasida asosiy rolmi miya, ikkinchisida muskullar

o'ynaydi. Miyaning faoliyati muskullarning o'zaro faoliyatiga, muskullar faoliyati esa miyaning boshqarishi orqali amalga oshiriladi", - degan edi Chernishevskiy. Jismoniy bilimlar asoschisi P.F. Lesgaft ko'rsatganidek, aqliy va jismoniy rivojlanish bir-biri bilan uzviy bogliq. Aqlning o'sishi va rivojlanishi o'z navbatida jismoniy rivojlanishni taqazo qiladi. Jismoniy tarbiyaning vazifasi shunda muvaffaqiyatli hal qilinadiki, shugullanuvchilar jismoniy mashqlarni ongli ravishda tushunib bajarsalar yoki ular sport mashg'ulotlariga qiziqib, tashabbus ko'rsatib ijodiy yondashsalar, organizmda harakat malakalarini to'g'ri shakllanishi, funktsional qobiliyatlarini rivojlanishi uchun umumiy maxsus bilimlarga tayanishlari lozim bo'ladi. Jismoniy tarbiyada yoki sportda talantni ochish shug'ullanuvchida umumiy jismoniy rivojlanganlik va tayyorlanganlik hamda soha bo'yicha chuqur malakaviy bilimlarga ega bo'lish, bosh miya, muskullar faoliyatidan foydalanish ko'r-ko'ronalikka yo'l qo'ymaslikni talab qiladi. Mashg'ulotga ongli munosabatda bo'lmaslik talantni so'nishiga sabab bo'ladi. Eng havfli shugullanuvchida bir tomonlamalilik, faqat sport bilan shugullanishgagina odat shakllanadi – jamiyat uchun esa boqimandalar ko'payadi. Sport trenirovkasi sirlariga sho'ng'ish, uni tushunish, shug'ullanuvchi mahoratini oshishiga olib keladi. Bunga faqat har tomonlamalilik orqaligina erishish mumkin. Jahon rekordlarini o'rnatish, chempionlik lavozimlari uchun kura-shish, sportchidan yuqori saviya, chuqur bilim va jismoniy qobiliyatni talab qiladi. Bunga erishish uchun esa mashaqqatli mehnat, o'tkir intellekt sohibi bo'lishlik talab qilinadi. Aqliy va jismoniy tarbiyanig o'zaro bogliqligi masalasi tabiiy-ilmiy fanlarning tadqiqotlari asosida ulug'rus fiziologi I.M. Sechenov va I.P. Pavlov tomonidan isbotlangan. "Men butun hayotim bo'yi aqliy va jismoniy mehnatni sevdim, ko'proq ikkinchisini. Ayniqsa, miyada paydo bo'lgan fikrni hal qilish uchun aqlimni qo'lim bilan boglaganimda o'zimni juda yaxshi his qilar edim", - deb yozgan edi ulug'rus olimi I.P. Pavlov. Demak, jismoniy tarbiya intellektning aqliy tarbiyasi bilan o'zaro uzviy bogliq holda amalga oshirilishi lozim.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Shuni alohida ta'kidlash kerakki, jismoniy tarbiya jarayonida axloqiy tarbiyaning ham o'rni bor. Har qanday jamiyat azal-azaldan o'zining axloq normalari va ularning talablari bilan biri-biridan ajralib turgan, ayrim holda keskin farqlangan. Bu talablar va normalardan jamiyatning mavqei, o'rni, darajasini belgilash, baholashda foydalanilgan. Axloqiy tarbiya ularga jamiyat a'zolari rioya qilishidek zarur muammolarni hal qilishda jismoniy mashqlar bilan shugullanish mashg'ulotlari, sport trenirovkalari, turli xil musobaqalar va ko'ngil ochish tadbirlari axloq normalarini shakllanishi,

tarbiyalanishida vosita rolini hozirgi kunda ham o'ynab kelmoqda. O'zaro munosabat, muloqot, umuminsoniy qadriyatlar, millati, xalqi, davlati, shoni-shuhrati uchun qaygurish hissiyoti jismoniy tarbiya jarayonida to'gridan-to'gri tarbiyalangan. Mamlakat sportchisining axloqi – bu, millat vakili, mavjud jamiyat kishisining axloqidir. O'zbek sportchisining axloq normalari maxsus, alohida emas. Ular ham mazkur jamiyatning oddiy a'zosining axloqi normalaridan farq qilmaydi. «Sportchining axloqi» degan axloqni tuzushga urinish sharq xalqlari axloq normalaridan uzoqlashishga olib keladi.

Xulosa

Darvoqe, g'alaba qozonish, har sportchining orzusi. Bunga erishishning yagona yo'li fanni mustahkam egallash, mashg'ulotlarda ham aqlan, ham jismonan puxta bilimlarni egallashdir. Murabbiy tomonidan qo'llaniladigan metodlar esa bu imkoniyatlarga eshik ochadi. Musobaqa metodida ham shu mavzu chuqur o'rgatiladi. Jismoniy tarbiya jarayonida musobaqa metodi mashg'ulot o'tkazish davomida (mazkur mashg'ulotga kiritilgan alohida mashq bilan birgalikda) mustaqil o'yin shaklida (mo'ljal, nazorat va sport musobaqalari) qo'llaniladi.

Musobaqa metodi birmuncha ravshan xarakterlovchi xususiy birinchilik yoki yuqori natijaga erishish uchun kurashda kuchlarni sinashdir. Musobaqa jarayonida, shuningdek, ularni tashkil qilish va o'tkazish sharoitlarida (g'oliblarni aniqlash, yutuqlarga erishganlarni rag'batlantirish va h.k.) rahbarlik qilish omili muhim fiziologik va emotsional kayfiyat yaratadi, bu hol jismoniy imkoniyatlarini maksimal ishga solishga yordam beradi.

Musobaqa vaqtida, asosan sport musobaqalarida raqiblarning o'zaro to'qnashuvlari o'yindagiga qaraganda ancha ko'proq namoyon bo'ladi. Tashabbuskorlik, qat'iylik, sabotlilik, dadillik, jasurlik, oliy janoblik, o'rtoqlik kabi irodaviy hamda ahloqiy hislatlarni tarbiyalashda musobaqa metodining ahamiyati g'oyat kattadir.

Demak, faqatgina g'alaba emas yurt sha'ni, g'ururini dunyoga tanitayotgan chempionning g'alaba qozonishi biz murabbiylar qo'lida ekan yanada ko'proq metodlarni amalyotda ishlab chiqishimiz va Vatanga daxldor shaxslarni tarbiyalashimiz lozim.

Adabiyotlar ro`yxati:

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қураимиз. Тошкент “Ўзбекистон” – 2017 й.
2. Ш.Мирзиёев Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016 й.
3. Ш.Мирзиёев Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016 й.
4. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947 сонли Фармони.
5. Salomov R.S. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. Darslik. T.: «ITA-PRESS», 2014. 269 бет.
6. Salomov RS., Sharipov A.K. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. Darslik. T.: «ITA-PRESS», 2015. 182 бет.
7. Гончарова О.В. “Ёш спортчиларнинг жисмоний қобилиятларини ривожлантириш” ўқув қўлланма Т.: ЎзДЖТИ нашриёти 2005 й.